

CATULLUS MORAVEC 2011

Catullus 75 (Martina Smolová)

*Huc est mens deducta tua, mea Lesbia, culpa
atque ita se officio perdidit ipsa suo,
ut iam nec bene velle queat tibi, si optima fias,
nec desistere amare, omnia si facias.*

Tam nyní vinou tvou, má Lesbie, dospěl již cit můj,
a svou slabostí sám tak sebe zkazil můj duch,
že tě již nemohu rád mít, i kdyby ses nejlepší stala,
ani se lásky své vzdát, staň se již s tebou, co staň.

Český překlad: Otokar Smrčka: Gaius Valerius Katulus, Kniha
veršů, Praha 1940

Catullus 87

*Nulla potest mulier tantum se dicere amatam
vere, quantum a me Lesbia amata mea est.
Nulla fides ullo fuit umquam in foedere tanta,
quanta in amore tuo ex parte reperta mea est.*

Jak já svou Lesbii miloval, takovou oddaností
Se druhá žena jen stěží může pochlubit;
Tak hluboký, tak věrný cit jsem k tobě choval,
Že dálej co chceš – takové pouto už nenajdeš.
(překlad D. Svobodová)

Catullus 98

(Anna Bednaříková)

In te, si in quemquam, dici pote, putide Vitti,

id quod verbosis dicitur et fatuis.

ista cum lingua, si usus veniat tibi, possis

culos et crepidas lingere carpatinas.

si nos omnino vis omnes perdere, Vitti,

hiscas: omnino quod cupis efficies

český překlad: Tlučhubovi

To, co se tlučhubům říká a hlubcům nesnesitelným,
odporný Viktie, slyš, hodí se pro tebe zvlášť:
jazykem, jako máš ty, bys mohl, kde se potřeba hodí,
utírat z dřeváků hnůj nebo i podhřbetní část.

Jestliže, Viktie, hodláš nás všechny nadobro zničit,
otevři hubu: co chceš, bude tím splněno.

České překlady jsou z knížky: Triumvirové lásky

Catullus: 85

Odi et amo. Quare id faciam, fortasse requiris.

Nescio, sed fieri sentio et excrucior.

Miluji – proklínám! V jednom je obojí.
Proč? Nevím. Trýzním se – jen smrt mě vyhojí.
(Peklad J. Žáček, Eva Stehlíková)

Martialis: I, 32

Non amo te, Sabidi, nec possum dicere quare:

Hoc tantum possum dicere, non amo te.

Sabide nemám Tě rád
Kdyby ses mne však chtěl ptát
Z čeho to pramení – já nemám tušení
Mohu jen povídat
Jak já tě nemám rád (R. Mertlík)

Catullus 16. ad Aurelium et Furium (Markéta Vodehnalová)

verš falaický – *Phalaecium* (podle básníka Falaika z hellenistické doby) je jedenáctislabičný verš logaedický sestupný akatalektický s dvojslabičnou arsi na druhém místě. Podle počtu slabik se nazývá také falaický hendekasyllab. První dvě slabiky jsou volné, nejčastěji se objevuje spondej: — — nebo trochej: — ∪, zřídka jamb: ∪ —. U Catulla bývá cézura nejčastěji před nebo po třetí tezi.

schéma: — ∪ | — ∪ ∪ | ∷ — ∷ ∪ | — ∪ | — ∪
 Cuí donó lepidúm ∷ novúm libéllum
 áridá modo ∷ púmice éxpolítum?

Pedicabo ego uos et irrumabo,
Aureli pathice et cinaede Furi,
qui me ex uersiculis meis putastis,
quod sunt molliculi, parum pudicum.
nam castum esse decet pium poetam
ipsum, uersiculos nihil necesse est;
qui tum denique habent salem ac leporem,
si sunt molliculi ac parum pudici,
et quod pruriat incitare possunt,
non dico pueris, sed his pilosis
qui duros nequeunt mouere lumbos.
uos, quod milia multa basiorum
legistis, male me marem putatis?
pedicabo ego uos et irrumabo.

NA OMYLU

Dám vám pocítit já svou mužskou sílu,
zvrhlí chlípníci, Furie s Aureliem,
kteří z veršů mých jste usoudili,
trochu měkkých, že nestoudník jsem chabý.
Básník, služebník Múz, sám čist má zůstat,
jeho veršům však není dán ten příkaz:
ony pak teprv říz a chuť svou mají,
jsou-li měkčí a trochu nevázané,
a když dovedou krví hnout a dráždit,
ne snad chlapce, než zarostlé ty pány,
jimž se nedaří sílu svou už napnout.
Znáte tisíce polibků z mých veršů -
proto myslíte, mdlé že jest mé mužství?
Dám vám pocítit já svou mužskou sílu!

Catullus 43. ad Ameanam (Pavel Ševčík) verš falaický

*Salve, nec minimo puella naso
nec bello pede nec nigris ocellis
nec longis digitis nec ore sicco
nec sane nimis elegante lingua,
decoctoris amica Formiani.
ten prouincia narrat esse bellam?
tecum Lesbia nostra comparatur?
o saeclum insapiens et infacetum!*

CHYBA LÁVKY

Vítám tě, dívko s nosem ne zvlášť malým -
nožku nemáš ladnou ni oči černé,
ani protáhlé prsty, rty ne suché,
ani jazyk ne příliš uhlazený,
bankrotáře z Formií milostnice -
a to tebe zve provincie krásnou?
S tebou že mou Lesbii srovnávají?!
Ó, ten nejapný věk a vkusem zvrhlý!

Catullus 58 verš falaický

*Caeli, Lesbia nostra, Lesbia illa,
illa Lesbia, quam Catullus unam
plus quam se atque suos amavit omnes:
nunc in quadriuiis et angiportis
glubit magnanimi Remi nepotes.*

Catullus 84. ad Arrium (Martin Šmerda)

Chommoda dicebat, si quando commoda uellet

dicere, et insidias Arrius hinsidias,

et tum mirifice sperabat se esse locutum,

cum quantum poterat dixerat hinsidias.

credo, sic mater, sic liber auunculus eius.

sic maternus auus dixerat atque auia.

hoc misso in Syriam requierant omnibus aures

audibant eadem haec leniter et leuiter,

nec sibi postilla metuebant talia uerba,

cum subito affertur nuntius horribilis,

Ionios fluctus, postquam illuc Arrius isset,

iam non Ionios esse sed Hionios.

NEVŠEDNÍ MLUVA

"Kholega" Arrius říkal, když mínil "kolega" říci,
měl-li to "instrument" být, najisto "hinstrument" řek;
tehdy pak právě myslil, že kdovíjak překrásně mluví,
když tak důkladně z plic vyrazil "hinstrument" svůj.
Tak asi říkala matka a strýc též z matčiny strany -
ač byl již svobodný muž - tak také bába a děd.
Když pak byl v Sýrii na čas, tu všechny si oddechly uši:
slyšelyť zvuky týchž slov jemně a lahodně znít,
takže se přestaly pak již takových zlovuků báti,
když tu strašlivá zvěst náhle se donesla sem,
Iónské moře že nyní, co tamtudy Arrius přeplul,
není již Iónským dál, nýbrž je Hiónské teď!

Arrius říkal dyzgrétně, inflaglanti,
malhér a žénius, imbacil a tak dál;
vždycky chtěl oslnit společnost nóbl mluvou –
a vskutku: pokaždé ohromil celý sál.
Věřím, že matka, strýc i babička a děd
mluvili zrovna tak – a vzal bych na to jed...
Když se pak Arrius vypravil do Sýrie,
všichni si oddechli, že než se vrátí z cest,
v uších jim lahodně budou znít krásná slova
a žádné nesmysly – – – V tom přišla strašná zvěst:
že Ionské moře je – lidičky, kdo to ví? –
překřtěno na Džonské – už je to hotový! (přel. Jiří Žáček)

Catullus 36 verš falaický (Tomáš Klouda)

*Annales Volusi, cacata carta,
Votum solvite pro mea puella:
Nam sanctae Veneri Cupidinique
Vovit, si sibi restitutus essem
Desissemque truces vibrare iambos,
Electissima pessimi poetae
Scripta tardipedi deo daturam
Infelicibus ustilanda lignis,
Et hoc pessima se puella vidit
Iocose lepide vovere divis.
Nunc, o caeruleo creata ponto,
Quae sanctum Idalium Uriosque apertos
Quaeque Ancona Gnidumque harundinosam
Colis quaeque Amathunta quaeque Golgos
Quaeque Durrachium, Adriae tabernam,
Acceptum face redditumque votum,
Si non inlepidum neque invenustum est.
At vos interea venite in ignem,
pleni ruris et inficetiarum
Annales Volusi, cacata carta.*

Catullus 49 verš falaický (Lucie Hodická)

Disertissime Romuli nepotum,

Quot sunt quotque fuere, Marce Tulli,

Quotque post aliis erunt in annis,

Gratias tibi maximas Catullus

Agit, pessimus omnium poeta,

Tanto pessimus omnium poeta,

Quanto tu optimus omnium patronus.

Catullus 105

Mentula conatur Pipleium scandere montem

Musae furcillis praecipitum eiciunt.

choliamb - kulhavý jamb: varianta jambického trimetru, kterou používal zvláště řecký lyrik Hipponax. Jde o trimetr jambický se spondejem nebo trochejem v šesté stopě. V první a třetí stopě může být jamb nahrazen spondejem.

schéma: $\cup \text{—} \cup \text{—} \mid \cup \text{—} \text{—} \text{—} \mid \cup \text{—} \text{—} \cup$
Misér Catulle, désinás inéptíre

Catullus 39 (Zdeněk Kubík)

Egnatius, quod candidos habet dentes,

Renidet usque quaque. Sei ad rei ventum est

Subsellium, cum orator excitat fletum,

Renidet ille. Sei ad pii rogum fili

Lugetur, orba cum flet unicum mater,

Renidet ille. Quicquid est, ubicumque est,

Quodcumque agit, renidet. Hunc habet morbum

Neque elegantem ut arbitror, neque urbanum.

Quare monendum est<te> mihi, bone Egnati.

Si urbanus esses aut Sabinus aut Tiburs

Aut parcus Umber aut obesus Etruscus

Aut Lanuvinus ater atque dentatus

Aut Transpadanus, ut meos quoque attingam,

Aut quilubet, qui puriter lavit dentes,

Tamen renidere usque quaque te nollem:

Nam risu inepto res ineptior nulla est.

Nunc Celtiber <es>: Celtiberia in terra,

Quod quisque minxit, hoc sibi solet mane

Dentem atque russam defricare gingivam,

Ut quo iste voster expolitior dens est,

Hoc te amplius bibisse praedicet loti.

Catullus 41 verš falaický (Pavla Snopková)

Ameana puella defututa

Tota milia me decem poposcit.

Ista turpiculo puella naso,

Decoctoris amica Formiani.

Propinqui, quibus est puella curae,

Amicos medicosque convocate:

Non est sana puella. Nec rogate,

Qualis sit: solet esse imaginosa.

Catullus 70

Nulli se dicit mulier mea nubere malle

quam mihi, non si se Iuppiter ipse petat.

dicit: sed mulier cupido quod dicit amanti

in vento et rapida scribere oportet aqua.

Catullus 32

(Denisa Trlová)

verš falaický – *Phalaecium* (podle básníka Falaika z hellenistické doby) je jedenáctislabičný verš logaedický sestupný akatalektický s dvojslabičnou arsí na druhém místě. Podle počtu slabik se nazývá také falaický hendekasyllab. První dvě slabiky jsou volné, nejčastěji se objevuje spondej: — — nebo trochej: — ∪, zřídka jamb: ∪ —. U Catulla bývá cézura nejčastěji před nebo po třetí tezi.

schéma: — ∪ | — ∪∪ | ∷ — ∷ ∪ | — ∪ | — ∪
Cuí donó lepidúm ∷ novúm libéllum
áridá modo ∷ púmice éxpolítum?

*Amabo, mea dulcis Ipsithilla,
meae deliciae, mei lepores,
iube ad te veniam meridiatum.
et si iusseris illud, adiuvato,
ne quis liminis obseret tabellam,
neu tibi libeat foras abire;
sed domi maneas paresque nobis
novem continuas fututiones.
verum, si quid ages, statim iubeto:
nam pransus iaceo et satur supinus
pertundo tunicamque palliumque.*

Catullus 72 (Jakub Volf)

*Dicebas quondam solum te nosse Catullum,
Lesbia, nec prae me velle tenere Iovem.
dilexi tum te non tantum ut vulgus amicam,
sed pater ut gnatos diligit et generos.
nunc te cognovi: quare etsi impensius uror,
multo mi tamen es vilior et levior.
qui potis est? inquis. quod amantem iniuria talis
cogit amare magis, sed bene velle minus.*

Catullus 48, verš falaický

verš falaický – *Phalaecium* (podle básníka Falaika z hellenistické doby) je jedenáctislabičný verš logaedický sestupný akatalektický s dvojslabičnou arsí na druhém místě. Podle počtu slabik se nazývá také falaický hendekasyllab. První dvě slabiky jsou volné, nejčastěji se objevuje spondej: — — nebo trochej: — ∪, zřídka jamb: ∪ —. U Catulla bývá cézura nejčastěji před nebo po třetí tezi.

schéma: — ∪ | — ∪∪ | ∷ — ∷ ∪ | — ∪ | — ∪
 Cuí donó lepidúm ∷ novúm libéllum
 áridá modo ∷ púmice éxpólítum?

*Mellitos oculos tuos, Iuventi,
siquis me sinat usque basiare,
usque ad milia basiem trecenta,
nec unquam videar satur futurus,
non si densior aridis aristis
sit nostrae seges osculationis.*

Catullus 86 (Pavla Linhartová)

*Quintia formosa est multis, mihi candida, longa,
Recta est. Haec ego sic singula confiteor,
Totum illud 'formosa' nego: nam nulla venustas,
Nulla in tam magno est corpore mica salis.
Lesbia formosa est; quae cum pulcherrima tota est,
Tum omnibus una omnis subripuit Veneres.*

verš falaický – *Phalaecium* (podle básníka Falaika z hellenistické doby) je jedenáctislabičný verš logaedický sestupný akatalektický s dvojslabičnou arsí na druhém místě. Podle počtu slabik se nazývá také falaický hendekasyllab. První dvě slabiky jsou volné, nejčastěji se objevuje spondej: — — nebo trochej: — ◡, zřídka jamb: ◡ —. U Catulla bývá cézura nejčastěji před nebo po třetí tezi.

schéma: ◡ ◡ | ◡ ◡◡ | † † | ◡ | ◡◡ | ◡ ◡
 Cuí donó lepidúm † novúm libéllum
 áridá modo † púmice éxpolítum?

Catullus 40, verš falaický

*Quaenam te mala mens, miselle Ravide,
agit praecipitem in meos iambo?
quis deus tibi non bene advocatus
vecordem parat excitare rixam?
an ut pervenias in ora vulgi?
quid vis? qua libet esse notus optas?
eris, quandoquidem meos amores
cum longa voluisti amare poena.*